

A kötetet egy érdekes, de Lubac mestereit, kortársait és tanítványait tablószerűen bezáró rész (XI. fejezet), majd egy alapos nemzetközi bibliográfia (XII. fejezet) zárja.

Szabó Ferenc könyve valóban „bevezetés”, nem csak „ízeltő” vagy szaktudományos élettelen szöveg. Felragyog benne Krisztus fénye, amely de Lubac hitének, lelkiiségének és teológiaijának forrása volt. Épp ezért mindenki nagy haszonnal forgathatja ezt a kötetet, amely egyszersem mind valóság és tanúságtétel is. (JTMR, Budapest, 2014)

TÖRÖK CSABA/MAGYAR KURÍR

FRANÇOIS VARILLON: JÉZUS ÜZENETE

A Korda Kiadó gondozásában megjelent kötet François Varillon (1905–1973) francia jezsuita szerzetes, teológus imádságra indító elmélkedéseit tartalmazza, melyeket az Evangéliumról szóló egyhetes lelkigyakorlat számára készített. Hallgató-ságát arra szólítja fel, hogy saját véleményét alkosson a hitről és a keresztény életéről, s meditáció közben mélyrehatóan vizsgálja meg saját személyiségét is.

P. Varillon számára egyértelmű, hogy Jézus nem nyilatkoztathatta ki másképpen Isten alázatosságát, csakis önmaga alázatos életével. Az Atya nyilatkoztatójaként mondja: „Aki engem lát, látja az Atyát is” (Jn 14,9). A szerző ezt az Evangélium egyik legfontosabb mondatának tartja. Azáltal ugyanis, hogy látjuk az alázatos, engedelmes és szegény Krisztust, eljutunk arra a következtetésre, hogy „az örök Atya alázatos, engedelmes és szegény”. Csak egyetlen módja van annak, hogy megismerjük az Atyát: Jézust kell szemlélnünk.

A jezsuita teológus felteszi a kérdést: mi a különbség Jézus és köztünk? Két dolog. Az egyik, hogy Ő Isten, fogantatásának első pillanatától kezdve, „a Szentlélektől fogant”, magától Istentől, míg mi emberek vagyunk, teremtmények, de hivatásunk az, hogy istenivé váljunk. „Ha nem válhatnánk istenivé, Jézus, aki Isten, nem lenne ember.” Jézus azáltal, hogy megtestesült, az emberi fajhoz tartozik, amely istenivé tehető, a Krisztussá válás folyamatában van.

A másik különbség Jézus és köztünk, hogy Istenné válunk általa. Varillon Krisztust Isten prizma-jának nevezi. Ahogy a prizma felbontja a napfényt, a fehér fényt több színre, ugyanúgy Krisztus is az, „aki emberi cselekedetekre, emberi szavakra, emberi tettekre, gondolatokra bont, ahogy azt az Evangéliumban tapasztalhatjuk”. A szerzetes teológus figyelmeztet: ne is reméljük, hogy megismerhetjük Jézust, ha nem a Szentlélek ismerteti meg velünk. Erőszakkal ugyanis nem hatolhatunk be Jézus lelkébe. Ha viszont meg akarjuk őt ismerni, kérjük tőle azt is, hogy tegyen bennünket azzá, ami ő. Varillon

idéz Loyolai Szent Ignác *Lelkigyakorlatos könyveiből*: „Ismerjétek meg Krisztust lelkileg, hogy minél közelebből tudjátok őt követni és több szeretettel őt szolgálni.” Meg kell tehát ismernünk Krisztust, hogy követhessük, vagyis hasonlítsunk rá. „A szegénység, a tisztaság és az engedelmesség terén.” Jézusra pedig csak az Evangéliumban találhatunk rá, „ott lakik, nem tudunk máshol rátalálni”. A jezsuita szerzetes felidézi azt az evangéliumi részt, amikor András azt mondja fivérének, Simonnak: „Megtaláltuk a Messiást” — és elvitte őt Jézushoz (Jn 1,40–42). Felteszi a kérdést: megtörtént-e már velünk, hogy elvittünk valakit Jézushoz? Nem a valláshoz, mert az más jelent, hanem Jézushoz. Egyúttal arra inti hallgatóságát, hogy sokat imádkozzanak azokért az emberekért, akik a kereszténységről beszélnek, de akiknek nincs valódi kapcsolatuk Jézussal. A valódi kapcsolatot Krisztussal az imádkozás jelenti.

A hegyi beszédet elemezzé Varillon kiemeli, hogy Jézus szerint már azt is törvényszék elé kell állítani, aki haragot tart. Krisztus itt is a gyökere-kig hatol. Amikor ugyanis haragszom a másik emberre, „mintegy megsemmisítem őt. Már nem akarom, hogy legyen. Nem tiszteltem... fölé helyezem magamat. Eltiprom őt — haraggal is eltiprom valakit, erővel. Megsértém őt.” Jézus arra tanít bennünket: ha elhagyom felebarátomat, Isten a bálványommá válik. „Attól kezdve, hogy elhagytam felebarátomat gyűlölet vagy harag miatt, Isten már nem lehet az Istenem.”

Az igazságosság kérdését érintve a jezsuita teológus rámutat, hogy az ember csak úgy tud mással igazságos lenni, ha többre, a szeretetre törekszik. Mindig meg kell látnom a másikban azt, akinek Isten megbocsátott. A szeretet valódi, konkrét szolgálat, ahogy azt tökéletesen fejezi ki az irlalmas szamaritanus története (Lk 10,25–37). Az ellenség szeretete pedig aktív szeretet, ami a számunkra nem szimpatikus, vagy éppen nekünk ártó személyek érdekében kifejtett pozitív cselekedetben mutatkozik meg. Az ellenség szeretetének előírása a tudat legmagasabb foka, amelyre Krisztus tanít. Teljesítésére csak akkor vagyunk képesek, ha megfogadjuk Jézus intelmét: „Szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok az üldözőitekért!” (Mt 5,44).

P. Varillon a keresztre feszített Jézus arcát szemlélve megállapítja, hogy egy szabad ember arcát látja. „Csak akkor vagyunk valóban szabadok, ha az életünket adjuk... Az egyház Krisztus szabadságából született, aki életét adja és aki meghal a kereszten.” A keresztre szegezett Jézus a teljes szabadságot jelenti. „Szabadság az étellel szemben, és ez a szabadság fog felragyogni a feltámadáskor.” Az apostolok tanúi voltak Krisztus e nagyfokú szabadságának, egész életében. A feltámadáskor pedig megértették, hogy mi az igazi szabadság, s ennek szellemében hirdették ettől kezdve az Evangéliumot (Ford. Mán Éva; *Korda Kiadó*, Kecskemét, 2014)

BODNÁR DÁNIEL